

Raadpleging over de Europese pijler van sociale rechten

Velden met een * zijn verplicht.

Welkom bij de online openbare raadpleging over de "Europese pijler van sociale rechten".

Zijn onze sociale rechten afgestemd op de 21e eeuw? De pijler zal een aantal belangrijke beginselen in kaart brengen om de uitdagingen op het gebied van werkgelegenheid en sociaal beleid aan te pakken.

Wij willen dat iedereen betrokken is bij het tot stand komen van de Europese pijler van sociale rechten. U kunt zowel persoonlijk als namens een sociale partner, organisatie of overheidsinstantie reageren; aarzel dus niet om deel te nemen!

U kunt uw bijdrage hieronder indienen tot eind 2016.

I. Vragen ter identificatie van de respondent

---

* Vult u deze vragenlijst in op persoonlijke titel of namens een organisatie?

- Op persoonlijke titel
- Namens een organisatie

Welk soort organisatie vertegenwoordigt u?

- Bedrijf
- Organisatie op EU-niveau
- Organisatie op nationaal niveau

Uw organisatie op nationaal niveau is een

- Ngo
- Vakvereniging
- Werkgeversorganisatie
- Denktank/academische instelling
- Nationale overheid
- Regionale/lokale overheid
- Ander soort organisatie

Gelieve te specificeren:

maximaal 500 teken(s)

onafhankelijke publieke instelling

* Naam van uw organisatie of instelling:

maximaal 500 teken(s)

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

* Voornaam van de respondent:

Henk

* Familiennaam van de respondent:

Van Hootegem

* E-mailadres van de respondent:

henk.vanhootegeem@cntr.be

* Postadres van uw organisatie of instelling:

maximaal 500 teken(s)

Koningsstraat 138 - 1000 Brussel
www.armoedebestrijding.be

Land

Voor personen die reageren op persoonlijke titel: land waar u woont.

Voor organisaties: land waar de organisatie is gevestigd of land waar de hoofdzetel van de organisatie is gevestigd.

België

Inschrijvingsnummer in het transparantieregister (voor zover u of uw organisatie zich heeft ingeschreven):

Wilt u zich inschrijven? Ga dan voor meer informatie naar: <http://ec.europa.eu/transparencyregister/public/homePage.do>

* Uw reactie:

- mag samen met uw persoonsgegevens worden gepubliceerd** (Ik ga ermee akkoord dat alle informatie in mijn bijdrage wordt gepubliceerd en verklaar dat voor deze informatie geen auteursrechtelijke beperkingen gelden die de publicatie ervan verhinderen.)
- mag anoniem worden gepubliceerd** (Ik ga ermee akkoord dat alle informatie in mijn bijdrage behalve mijn naam/de naam van mijn organisatie wordt gepubliceerd en verklaar dat voor deze informatie geen auteursrechtelijke beperkingen gelden die de publicatie ervan verhinderen.)
- mag niet worden gepubliceerd** (De bijdrage zal niet worden gepubliceerd, maar zal intern bij de Commissie worden gebruikt.)

II. Vragen van de raadpleging

De Commissie nodigt alle belanghebbende partijen uit om uiterlijk op 31 december 2016 de vragenlijst hieronder te beantwoorden en eventuele andere opmerkingen in te dienen. *(Zie ook [mededeling van de Commissie "Lancering van een raadpleging over een Europese pijler van sociale rechten", COM\(2016\) 127 final](#))*

Over de sociale situatie en het Europees sociaal acquis

1. Wat zijn voor u de dwingendste prioriteiten op sociaal en werkgelegenheidsvlak?

maximaal 2000 teken(s)

Voor het Steunpunt tot bestrijding van armoede (www.armoedebestrijding.be), bestaat de eerste prioriteit erin om de visie te veranderen die aan de basis ligt van het huidige beleid inzake sociale zaken en werkgelegenheid, met name dat economische ontwikkeling noodzakelijkerwijze resulteert in sociale vooruitgang, en om een visie aan te nemen die sociale bescherming en tewerkstelling beschouwt als grondrechten, conform het Handvest van de grondrechten van de EU.

Prioriteiten die hieruit voortvloeien zijn:

- van de strijd tegen armoede, sociale uitsluiting en ongelijkheid een prioriteit maken in het sociale en werkgelegenheidsbeleid;
- investeren in systemen voor sociale bescherming en universele publieke diensten, voor iedereen toegankelijk;
- investeren in kwaliteitsvolle banen (cfr. lijst van de Laken-indicatoren, in 2001 aangenomen onder het Belgische voorzitterschap), toegankelijk voor laaggeschoolden;
- ex ante evalueren van de beleidsvoorstellen met een risico op een impact op armoede, of anders gezegd, uitvoeren van de horizontale sociale clausule die voorziet om bij de bepaling en de uitvoering van gemeenschappelijk beleid rekening te houden met "eisen in verband met de bevordering van een hoog niveau van werkgelegenheid, de waarborging van een adequate sociale bescherming, de bestrijding van sociale uitsluiting alsmede een hoog niveau van onderwijs, opleiding en bescherming van de menselijke gezondheid" (art.9 VWEU).
- verder zetten van het 'proces van Turijn', op basis van het 'Brussels document on the future of the Protection of social rights in Europe', opgemaakt door een groep onafhankelijke experts in het kader van dit proces van Turijn. Het bevat doelstellingen en voorstellen voor verbetering van de bescherming van de sociale rechten in Europa en het beter in acht nemen van de eisen inzake de sociale rechten in het gevoerd beleid in Europa. Deze 2 laatste aanbevelingen gaan in dezelfde richting als deze die door ENNHRI worden geformuleerd.

2. Hoe kunnen we met de verschillende sociale en werkgelegenheidssituaties in Europa rekening houden?

maximaal 2000 teken(s)

Het zijn de Lidstaten die het meest investeren in sociale bescherming, die deze bescherming eerder zien als een hefboom voor economische en sociale ontwikkeling dan als een kostenpost, die het het best doen. De Aanbeveling inzake actieve inclusie beschouwt sociale bescherming dan ook als een onlosmakelijk onderdeel van de sociale investeringen. In deze Lidstaten zijn de ongelijkheden en de sociale impact van economische crisissen minder sterk en werpt de herverdeling van de rijkdom via een solidair verzekeringssysteem ook voor de economie vruchten af: een dergelijk sociaal beleid creëert duidelijke return on investment effecten.

De systemen van sociale bescherming met een universele aard zijn performanter dan deze die voorrang geven aan selectieve maatregelen. Deze selectieve maatregelen houden verschillende nadelen in: hogere administratieve last, stigmatisering van begunstigen, grotere onzekerheid voor de uitkeringsgerechtigden, hoger risico op non take-up. Selectieve maatregelen zijn soms noodzakelijk om niemand langs de zijlijn te laten staan maar ze mogen niet de hoeksteen worden van de sociale zekerheid.

De Lidstaten waarin verenigingen – in het bijzonder deze die de bescherming van de rechten van de mens en de strijd tegen armoede, discriminaties en ongelijkheden als doel hebben – worden betrokken in de reflectie, voorafgaand aan een beleidsbeslissing, zijn in staat om een beleid te voeren dat rekening houdt met de realiteit waarop het een impact wil hebben. Een structurele dialoog met dergelijke verenigingen en met beroepskrachten die de aangenomen maatregelen uitvoeren, laat de beleidsverantwoordelijken toe om regelmatig naar de vaststellingen van het terrein te luisteren en de problematiek goed trachten te begrijpen. Daarvoor gebruikt het Steunpunt de methode van het kruisen en uitwisselen van kennis van verschillende actoren, waarbij de kennis van elkeen onontbeerlijk is.

3. Is het EU-acquis actueel en ziet u ruimte voor verdere EU-actie?

maximaal 2000 teken(s)

Het EU-acquis garandeert onvoldoende het evenwicht tussen het economische en sociale EU-beleid. In het kader van het Stabiliteitspact zet de Europese Commissie de Lidstaten ertoe aan een bezuinigingsbeleid te voeren waarvan de sociaal-economische gevolgen negatief zijn, zeker voor mensen in armoede of bestaansonzekerheid. Daarnaast worden de bestaande sociale beschermingssystemen via de landenspecifieke aanbevelingen binnen de EU2020 strategie erg kritisch bekeken, hoewel ze zich bewezen hebben als sociaal-economische stabilatoren in tijden van crisis. In België zou het armoederisico stijgen naar 43,3 % wanneer er geen uitkeringen, met inbegrip van de pensioenen, zouden worden uitgekeerd.

Er bestaan nochtans instrumenten die de sociale dimensie van de EU kunnen versterken:

- De Aanbeveling inzake actieve inclusie bekijkt werkgelegenheid en de strijd tegen de armoede bijvoorbeeld vanuit de verdediging van de mensenrechten en het respect voor de menselijke waardigheid. De kracht van deze strategie schuilt in zijn globale aanpak, die berust op drie met elkaar vervlochten pijlers: een passende inkomenssteun (een toereikend minimuminkomen), de toegang tot hoogwaardige diensten en een begeleiding naar kwalitatief werk via inclusieve arbeidsmarkten.
- De Aanbeveling over armoede onder kinderen bevat drie pijlers die het mogelijk maken om via sociale investeringen sociale ongelijkheden en uitsluiting te bestrijden: toegang tot adequate middelen, toegang tot betaalbare hoogwaardige diensten en het recht van kinderen om te participeren.
- De horizontale sociale clausule vraagt meer aandacht voor de sociale dimensie van het EU-beleid door rekening te houden met de sociale gevolgen van alle EU-beleidsmaatregelen. Een sterk engagement op het vlak van ex-ante effectbeoordeling is hiervoor noodzakelijk.
- Een betere afstemming tussen het Social Protection Committee en het Employment Committee.

Over de toekomst van werk en van de socialezekerheidsstelsels

4. Wat zijn volgens u de meest vernieuwende tendensen? [Selecteer ten minste drie tendensen uit de onderstaande lijst]

tussen de 1 en 3 kiezen

- Demografische tendensen (bv. vergrijzing, migratie)
- Veranderende familiale patronen
- Nieuwe vaardigheidsvereisten
- Technologische veranderingen
- Toenemende wereldwijde concurrentie
- Arbeidsparticipatie van vrouwen
- Nieuwe vormen van werk
- Ongelijkheden
- Andere

5. Wat zijn volgens u de belangrijkste risico's en kansen die verband houden met deze tendensen?

maximaal 2000 teken(s)

Het is belangrijk om beleid te baseren op de rechten van de mens en de mate waarin mensen deze rechten effectief kunnen opnemen. Er kunnen echter verschillende ongelijkheden vastgesteld worden in de toegang tot deze rechten. Mensen met een lage opleiding en/of laag inkomen hebben een moeilijke toegang tot de arbeidsmarkt, ondervinden verschillende drempels in de toegang tot een degelijke woning (vaak aangewezen op een huurwoning op de private huurmarkt, met hoge huurprijzen, een slechte prijs-kwaliteit-verhouding, discriminerende praktijken) en worden geconfronteerd met socio-economische gezondheidsongelijkheden (slechte leefomstandigheden, lagere levensverwachting). Het beleid moet voldoende aandacht hebben voor de ongelijkheden in de samenleving.

Een belangrijke problematiek is de non take-up van rechten. De redenen zijn heel divers en situeren zich zowel bij de hulpvragers als bij de regelgeving zelf en de organisaties of instellingen die ze dienen uit te voeren: onvoldoende informatie, procedures met verschillende administratieve drempels, schrik voor eventuele perverse effecten bij het vragen van een ondersteuning, schrik om gestigmatiseerd te worden, verschillende statuten met verschillende voordelen... Er bestaat nog weinig onderzoek maar verschillende studies komen uit op een non take-up van uitkeringen en diensten van 40 % of meer. Net zoals de redenen voor non take-up divers zijn, zijn de mogelijke oplossingspistes dit evenzeer. Er moet nagedacht worden over een meer pro-actieve opstelling van diensten, automatische toekenning van rechten, betrekken van gebruikers in de uitwerking van trajecten, evalueren van de effectiviteit van rechten, ...

In België is met het Steunpunt tot bestrijding van armoede - via een samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat en de gefedereerde entiteiten - een instrument voorzien om de effectiviteit van rechten te evalueren, in overleg met verenigingen waar armen het woord nemen en diverse andere actoren.

6. Zijn er bestaande of opkomende beleidsmaatregelen, instellingen of bedrijfspraktijken die u als referentie zou aanbevelen?

maximaal 2000 teken(s)

- Ondersteuning van verenigingen waar mensen in armoede samen komen, uitwisselen rond hun ervaringen en hun input inbrengen in het debat met andere actoren en in beleidsprocessen.
- Samenwerkingsakkoord betreffende armoedebelief dat het Steunpunt de opdracht geeft om overleg te organiseren met verenigingen waar armen het woord nemen en andere actoren, met het oog op aanbevelingen voor de beleidsverantwoordelijken.
- Ontwikkeling en gebruik van de armoedetoets, een instrument voor ex ante-evaluatie van de impact van geplande maatregelen op de rechten van mensen in armoede. Het Steunpunt organiseert momenteel een overleg met de verschillende overheden en instellingen in België die aan een dergelijk instrument werken.
- Verdere ontwikkeling van armoede-indicatoren. Een aantal jaar geleden heeft een groep, mensen in armoede en beroepskrachten en academici, nagedacht over de vraag hoe armoede kan worden gemeten. Het eindrapport legt onder andere de nadruk op het belang van schulden (die vaak verband houden met rechten, cfr. schulden met betrekking tot school, ziekenhuis, huurwoning ...), de kwaliteit van jobs, een trajectmatige benadering, ... Ook het gebruik van enquêtes kwam aan bod, met onder andere de vaststelling dat mensen in armoede ondervertegenwoordigd zijn in de databanken. Dit was de aanleiding voor het onderzoeksproject SILC-CUT waarbij de SILC-enquête werd aangepast voor groepen die niet in de steekproef worden meegenomen (daklozen, mensen zonder wettig verblijf, ...) en ook effectief werd uitgevoerd bij deze groepen.
- In België heeft de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind indicatoren opgesteld om de toepassing van de kinderrechten te monitoren. Het werkt ook een specifieke enquête uit om gegevens te verzamelen over die kinderen die niet werden opgenomen en/of bereikt in de verschillende bevragingen of over wie onvoldoende informatie beschikbaar is.

Over de Europese pijler van sociale rechten

7. Bent u het eens met de hier beschreven aanpak voor de oprichting van een Europese pijler van sociale rechten?

- Ik ben het er helemaal mee eens
- Ik ben het ermee eens
- Ik ben het ermee oneens
- Ik ben het er helemaal mee oneens

8. Bent u het eens met het bereik, de domeinen en de beginselen van de pijler, zoals ze hier zijn voorgesteld? (U kunt eventuele nadere opmerkingen over de 20 domeinen formuleren in de rubriek "Nadere opmerkingen per domein" hieronder)

	Ik ben het er helemaal mee eens	Ik ben het ermee eens	Ik ben het ermee oneens	Ik ben het er helemaal mee oneens
1. Vaardigheden, onderwijs en een leven lang leren	☐	☐	☐	☐
2. Flexibele en zekere arbeidsovereenkomsten	☐	☐	☐	☐
3. Zekerheid bij het veranderen van loopbaan	☐	☐	☐	☐
4. Actieve ondersteuning van werkgelegenheid	☐	☐	☐	☐
5. Gendergelijkheid en evenwicht tussen werk en privéleven	☐	☐	☐	☐
6. Gelijke kansen	☐	☐	☐	☐
7. Arbeidsvoorwaarden	☐	☐	☐	☐
8. Lonen	☐	☐	☐	☐
9. Gezondheid en veiligheid op het werk	☐	☐	☐	☐

10. Sociale dialoog en betrokkenheid van werknemers	☐	☐	☐	☐
11. Geïntegreerde sociale uitkeringen en diensten	☐	☐	☐	☐
12. Gezondheidszorg en ziekte-uitkeringen	☐	☐	☐	☐
13. Pensioenen	☐	☐	☐	☐
14. Werkloosheidsuitkeringen	☐	☐	☐	☐
15. Minimuminkomen	☐	☐	☐	☐
16. Personen met een handicap	☐	☐	☐	☐
17. Langdurige zorg	☐	☐	☐	☐
18. Kinderopvang	☐	☐	☐	☐
19. Huisvesting	☐	☐	☐	☐
20. Toegang tot essentiële diensten	☐	☐	☐	☐

Zijn er aspecten die in dit stadium niet duidelijk zijn of onvoldoende aan bod komen?

maximaal 2000 teken(s)

Het Steunpunt heeft er voor gekozen om niet te antwoorden op gesloten vragen (zoals hierboven), waar appreciatie moet worden uitgedrukt voor de elementen in de voorgestelde teksten, omdat het onmogelijk is voldoende nuance aan te brengen.

9. Welke domeinen en beginselen zouden volgens u het meeste belang hebben als onderdeel van een hernieuwde convergentie in de eurozone? (Selecteer er maximaal vijf)

tussen de 1 en 5 kiezen

- 1. Vaardigheden, onderwijs en een leven lang leren
- 2. Flexibele en zekere arbeidsovereenkomsten
- 3. Zekerheid bij het veranderen van loopbaan
- 4. Actieve ondersteuning van werkgelegenheid
- 5. Gendergelijkheid en evenwicht tussen werk en privéleven
- 6. Gelijke kansen
- 7. Arbeidsvoorwaarden
- 8. Lonen
- 9. Gezondheid en veiligheid op het werk
- 10. Sociale dialoog en betrokkenheid van werknemers
- 11. Geïntegreerde sociale uitkeringen en diensten
- 12. Gezondheidszorg en ziekte-uitkeringen
- 13. Pensioenen
- 14. Werkloosheidsuitkeringen
- 15. Minimuminkomen
- 16. Personen met een handicap
- 17. Langdurige zorg
- 18. Kinderopvang
- 19. Huisvesting
- 20. Toegang tot essentiële diensten

Opmerkingen.

maximaal 2000 teken(s)

Het Steunpunt heeft bij bovenstaand antwoord ervoor gekozen om de transversale elementen naar voren te brengen. Wetende dat armoede een multidimensionele problematiek is, zijn uiteraard alle domeinen prioritair.

10. Hoe zouden deze moeten worden geformuleerd en in de praktijk worden omgezet? Geloof u met name in de werkingssfeer en de meerwaarde van minimumnormen of referentie-indicatoren op bepaalde gebieden, en zo ja, op welke gebieden?

maximaal 2000 teken(s)

De referentie-indicatoren zouden een meerwaarde hebben als ze in hun formulering een link krijgen met de effectiviteit van de grondrechten.

Nadere opmerkingen per domein

Indien u nadere opmerkingen wenst te formuleren over een domein, gelieve in onderstaande lijst een of meerdere domeinen te selecteren en de tabel(len) en het/de opmerkingsvak(ken) daaronder in te vullen. *(Een gedetailleerde omschrijving van de domeinen en beginselen is terug te vinden in de [bijlage "Een Europese pijler van sociale rechten - voorlopige schets"](#) bij de [mededeling van de Commissie "Lancering van een raadpleging over een Europese pijler van sociale rechten"](#), [COM\(2016\) 127 final](#)).*

- 1. Vaardigheden, onderwijs en een leven lang leren
- 2. Flexibele en zekere arbeidsovereenkomsten
- 3. Zekerheid bij het veranderen van loopbaan
- 4. Actieve ondersteuning van werkgelegenheid
- 5. Gendergelijkheid en evenwicht tussen werk en privéleven
- 6. Gelijke kansen
- 7. Arbeidsvoorwaarden
- 8. Lonen
- 9. Gezondheid en veiligheid op het werk
- 10. Sociale dialoog en betrokkenheid van werknemers
- 11. Geïntegreerde sociale uitkeringen en diensten
- 12. Gezondheidszorg en ziekte-uitkeringen
- 13. Pensioenen
- 14. Werkloosheidsuitkeringen
- 15. Minimuminkomen
- 16. Personen met een handicap
- 17. Langdurige zorg
- 18. Kinderopvang
- 19. Huisvesting
- 20. Toegang tot essentiële diensten

1. Vaardigheden, onderwijs en een leven lang leren

	Ik ben het er helemaal mee eens	Ik ben het ermee eens	Ik ben het ermee oneens	Ik ben het er helemaal mee oneens
Bent u het eens met de beschreven uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Biedt het beginsel de juiste aanpak van deze uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?	☐	☐	☐	☐

Heeft u andere opmerkingen of aanvullende suggesties? Bijvoorbeeld: hoe kunnen deze uitdagingen het best worden aangepakt? Op welke manier moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?

maximaal 2000 teken(s)

Opleiding(sniveau) bepaalt steeds meer iemands positie in de samenleving. Er bestaat een duidelijk verband tussen een lage opleiding en een hoger armoederisico. Bovendien dreigt het verband tussen het vroegtijdig schoolverlaten van kinderen en het onderwijsniveau van hun ouders het proces van achterstellingen van generatie op generatie in de hand te werken. Het Belgische onderwijssysteem voedt deze sociale ongelijkheid: de ongelijkheid op het vlak van competentieverwerving, op grond van herkomst en op grond van socio-economisch statuut, is er groter dan het gemiddelde van de OESO-landen. Vooreerst is het essentieel het recht op onderwijs voor iedereen te garanderen, niet enkel als toeleiding naar de arbeidsmarkt, maar om volwaardig te kunnen participeren aan de (digitaliserende) samenleving.

Wat de relatie tussen opleidingsniveau en opleiding en tewerkstelling betreft, geeft de omschrijving 'laaggeschoolde' de competenties van de betrokkenen niet altijd correct weer. Er wordt onvoldoende onderscheid gemaakt tussen het onderwijsniveau - dat het initiële opleidingsniveau aangeeft - en het scholingsniveau - dat de som is van verschillende beroepservaringen en opleidingen tijdens de hele professionele carrière.

Naast het aanmoedigen van laaggeschoolde jongeren en volwassenen om een opleiding te volgen, moet vooreerst de toegang tot een opleiding vergroot worden. De kans op toegang tot een opleiding is immers driemaal lager voor laaggeschoolden dan voor hooggeschoolden. Bovendien is het aantal opleidingsplaatsen beperkt, met wachtlijsten als gevolg.

Een opleiding volgen, biedt tot slot geen garantie op een kwaliteitsvolle baan die aansluit bij de verwachtingen en competenties van de werkzoekende.

Naast het verzekeren van het recht op onderwijs in functie van de algemene persoonlijke ontwikkeling pleit het Steunpunt ervoor om het aantal opleidingsplaatsen en de toegankelijkheid ervan te verhogen en om kwaliteitsvolle jobs te creëren.

2. Flexibele en zekere arbeidsovereenkomsten

	Ik ben het er helemaal mee eens	Ik ben het ermee eens	Ik ben het ermee oneens	Ik ben het er helemaal mee oneens
Bent u het eens met de beschreven uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Biedt het beginsel de juiste aanpak van deze uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?	☐	☐	☐	☐

Heeft u andere opmerkingen of aanvullende suggesties? Bijvoorbeeld: hoe kunnen deze uitdagingen het best worden aangepakt? Op welke manier moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?

maximaal 2000 teken(s)

Organisaties actief in de strijd tegen armoede zijn van mening dat de 'flexicurity' strategie voorrang geeft aan flexibiliteit in plaats van aan zekerheid op de arbeidsmarkt. Dit zou mee geleid hebben tot een toename van tijdelijke en deeltijdse jobs. Een kwaliteitsvolle job moet echter toelaten op een duurzame wijze de levensvoorwaarden te verbeteren. Bepalend hierbij zijn het loon, niveau van sociale bescherming, werkzekerheid, jobinhoud, kansen tot opleiding, ... De indicatoren van Laken geven interessante pistes op Europees niveau om de kwaliteit van arbeid te bevorderen. Het Steunpunt beveelt aan om zulke kwaliteitscriteria te promoten en te versterken en in te zetten op de creatie van kwaliteitsvolle jobs.

In de Belgische werkloosheidsreglementering zijn criteria voorzien inzake een 'passende dienstbetrekking' om na te gaan of een aangeboden job al dan niet passend is en om zo een eerste bescherming te bieden tegen preciaire jobs. Deze criteria staan - onder invloed van de 'iedereen aan het werk'-logica - onder druk. Zo werd in België de afstand tussen woon- en werkplaats, waarboven men een werkaanbod mag weigeren, veranderd van 25 km naar 60 km, ongeacht de duur van de verplaatsing. Voor mensen in armoede is deze wijziging problematisch, zij zijn immers vaker aangewezen op het openbaar vervoer. Het gaat niet alleen over de afstemming tussen hun beroeps- en privé-leven, maar ook over de mogelijkheden om hun recht op een gezinsleven te kunnen uitoefenen en hun rol als opvoeder te kunnen opnemen.

3. Zekerheid bij het veranderen van loopbaan

	Ik ben het er helemaal mee eens	Ik ben het ermee eens	Ik ben het ermee oneens	Ik ben het er helemaal mee oneens
Bent u het eens met de beschreven uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Biedt het beginsel de juiste aanpak van deze uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?	☐	☐	☐	☐

Heeft u andere opmerkingen of aanvullende suggesties? Bijvoorbeeld: hoe kunnen deze uitdagingen het best worden aangepakt? Op welke manier moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?

maximaal 2000 teken(s)

De begeleiding van werkzoekenden was het onderwerp van een dialoog binnen het Steunpunt over publieke diensten. Het Steunpunt pleit voor het verzekeren van een evenwichtige en participatieve relatie tussen werkzoekenden en diensten, waarbij de opdrachten inzake controle en begeleiding worden gescheiden, beroepsgeheim en discretieplicht worden verzekerd, en met een begeleidingsplan dat door de begeleider en de werkzoekende in een gelijkwaardige relatie samen is opgemaakt. Een aanpak op maat, met voldoende tijd voor de begeleiding, ondersteuning in mobiliteit, kinderopvang, ... is essentieel. Ook dienen werkzoekenden zicht te kunnen hebben op een volwaardige job na het opleidings- en begeleidingstraject.

Mensen in armoede hebben zelden een rechtlijnig arbeidstraject: periodes van werk, werkloosheid, uitsluiting uit de werkloosheid, invaliditeit... volgen elkaar op. Het is cruciaal dat ze tijdens deze passages van het ene statuut naar het andere worden ondersteund omdat ze zich in een kwetsbare positie bevinden en er een reëel risico bestaat dat hun situatie verslechtert. De toegenomen voorwaardelijkheid van bepaalde rechten en de manier waarop bepaalde maatregelen worden uitgewerkt, vergroten dit risico (zo wordt arbeidsongeschiktheid bijv. anders gedefinieerd in de wetgeving op de werkloosheid dan in de wetgeving inzake invaliditeit). Bepaalde afgeleide rechten zijn wel gekoppeld aan sommige statuten maar niet aan andere. Wanneer een begunstigde een statuut verliest, reiken de gevolgen dus vaak verder dan enkel het verlies van statuut.

4. Actieve ondersteuning van werkgelegenheid

	Ik ben het er helemaal mee eens	Ik ben het ermee eens	Ik ben het ermee oneens	Ik ben het er helemaal mee oneens
Bent u het eens met de beschreven uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Biedt het beginsel de juiste aanpak van deze uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?	☐	☐	☐	☐

Heeft u andere opmerkingen of aanvullende suggesties? Bijvoorbeeld: hoe kunnen deze uitdagingen het best worden aangepakt? Op welke manier moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?

maximaal 2000 teken(s)

Het is interessant om hier te wijzen op werkvormen die opleiding en tewerkstelling combineren. Eén daarvan is het deeltijds leren en werken, dat probeert de overgang tussen de wereld van onderwijs en vorming en deze van arbeid te vergemakkelijken. Het stelsel combineert algemene en beroepsgerichte vorming in een centrum en een vorming op de werkplaats. Jongeren in armoede zijn er oververtegenwoordigd, omdat ze er vaak terecht komen door ongelijkheden die spelen in het onderwijs met volledig leerplan en door schoolmoeheid. Het blijft belangrijk om te werken aan deze ongelijkheden maar daarnaast vormt het deeltijds leren en werken een interessant alternatief voor het voltijds onderwijs. Het Steunpunt pleit voor aandacht voor een partnerschap met de ouders, voor het waken over de verwerving van basiskennis tijdens de algemene vorming, en het creëren van meer kwaliteitsvolle werkplaatsen. Er dient voorzien te worden in een duurzame overgang naar de arbeidsmarkt, met onder andere een betere valorisatie van de verworven certificaten.

Een andere werkvorm betreft de opleiding op de werkvloer, die mogelijk maakt om het opleidingsniveau van de werknemer te verhogen terwijl deze (al) aan het werk is. Het is wenselijk dit aanbod nog verder uit te breiden en te promoten.

De actieve ondersteuning van werkgelegenheid dient in het algemeen een sterke focus op de kwaliteit van de jobs te hebben. Er kunnen stimulansen ingebouwd worden, in zowel de reguliere als de sociale economie, voor de creatie van kwalitatieve jobs opdat werkzoekenden - eventueel na een begeleidings- en/of opleidingstraject - zicht krijgen op een duurzame job en loopbaan. Tewerkstellingsmaatregelen dienen dan ook uitgewerkt en geëvalueerd te worden op basis van kwaliteitscriteria. Op het vlak van evaluatie dient meer ingezet te worden op de longitudinale opvolging van de trajecten van werkzoekenden.

5. Gendergelijkheid en evenwicht tussen werk en privéleven

	Ik ben het er helemaal mee eens	Ik ben het ermee eens	Ik ben het ermee oneens	Ik ben het er helemaal mee oneens
Bent u het eens met de beschreven uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Biedt het beginsel de juiste aanpak van deze uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?	☐	☐	☐	☐

Heeft u andere opmerkingen of aanvullende suggesties? Bijvoorbeeld: hoe kunnen deze uitdagingen het best worden aangepakt? Op welke manier moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?

maximaal 2000 teken(s)

Momenteel worden werknemers (M/V) onder druk gezet door arbeidsvoorwaarden die de flexibilisering van de arbeidsmarkt volgen. Deze tendens is vooral negatief voor werknemers die reeds moeilijkheden ondervinden om zich te integreren. Volgens een nieuwe synthetische maat voor precaire tewerkstelling (een mix van factoren zoals tijdelijk contract, laag loon, ongewone en flexibele arbeidstijden, beperkte participatie...) zou de gemiddelde score van de totale precariseringsgraad in België 26,4% bedragen. Deze score is hoger voor minder geschoolde werknemers. Vrouwen worden harder getroffen dan mannen, hoofdzakelijk omdat hun lonen lager zijn.

Het armoederisico dat gepaard gaat met deeltijdse en tijdelijke arbeid is groter dan het armoederisico dat gepaard gaat met voltijdse en stabiele arbeid. Ook hier zijn vrouwen oververtegenwoordigd, zowel op het vlak van deeltijdse arbeid (44% van de loontrekkenden tegenover 9,3% voor mannen) als op het vlak van tijdelijke arbeid (9,8% van de loontrekkenden tegenover 6,8% voor mannen).

Heel wat deeltijdse werknemers hebben niet de keuze om voltijds te gaan werken (slechts 11,6% van de gevallen). Bijna één deeltijdse werkneemster op 5 (tegenover één deeltijdse werknemer op 20) haalt de verplichting om voor de kinderen of andere naasten te zorgen aan als reden om deeltijdse arbeid te aanvaarden.

Het Steunpunt en het Instituut voor gelijkheid van vrouwen en mannen, vragen om meer kwaliteitsvolle jobs te creëren; om alles in het werk te stellen opdat kortdurige, tijdelijke contracten of interimcontracten een springplank naar vaste jobs zouden vormen; om de toegang tot kwaliteitsvolle openbare diensten te vrijwaren voor mensen in kwetsbare situaties en voor vrouwen in het bijzonder (o.a. kinderopvang), en om te investeren in mobiliteit aangezien vrouwen nog altijd meer dan mannen zorg- en opvoedingstaken opnemen en meer instaan voor de verplaatsingen van de kinderen.

6. Gelijke kansen

	Ik ben het er helemaal mee eens	Ik ben het ermee eens	Ik ben het ermee oneens	Ik ben het er helemaal mee oneens
Bent u het eens met de beschreven uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Biedt het beginsel de juiste aanpak van deze uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?	☐	☐	☐	☐

Heeft u andere opmerkingen of aanvullende suggesties? Bijvoorbeeld: hoe kunnen deze uitdagingen het best worden aangepakt? Op welke manier moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?

maximaal 2000 teken(s)

Discriminatie maakt de personen die er het slachtoffer van zijn, kwetsbaar. Vaak behoren deze personen tot bevolkingsgroepen die zich al in een preciaire situatie bevinden. Armoede en discriminatie zijn twee soorten onrecht die nauw met elkaar verbonden zijn. Dit verband werd onder de aandacht gebracht tijdens het Europ. Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting, onder andere door Equinet. Het Steunpunt beveelt aan om binnen de sociale pijler rekening te houden met de 8 aanbevelingen van Equinet (2010), geformuleerd in de nota 'Addressing poverty and discrimination: two sides on the one coin'.

De tendens in België sinds 2010 is eerder een verhoging van het aantal signalen, in het bijzonder deze op basis van het criterium 'vermogen'; de meeste ervan hebben betrekking tot de toegang tot een woning (weigeren te verhuren aan personen met een vervangingsinkomen) (Jaarverslag 2015 van het Interfed. Gelijkekansencentrum).

Een naambekendheidsonderzoek toonde aan dat 60 % van de respondenten de instelling niet kende die bevoegd is voor de strijd tegen discriminatie: 75 % wist eenvoudigweg niet waar hij eerst zou aankloppen om discriminatie te melden of er een vraag over te stellen (Unia). Deze vaststelling geldt ook in de andere Lidstaten : een publicatie van Equinet (2012) haalt deze 'onder-rapportage van discriminatie' aan (Tackling the « Known Unknown ». How Equality Bodies Can Address Under-Reporting of Discrimination through Communications). Erover waken dat de instelling toegankelijker wordt gemaakt is een conditio sine qua non in de effectieve uitvoering van de anti-discriminatie wet.

Wetgeving die een beschermd criterium betreffende socio-economische status bevat blijkt de sociale rechten beter te beschermen. Het Steunpunt steunt de aanbeveling van Unia om in de wet een beschermd criterium betreffende 'sociale status of positie' toe te voegen (bv.: werklozen, daklozen, alleenstaande ouders), naast het criterium betreffende sociale afkomst.

7. Arbeidsvoorwaarden

	Ik ben het er helemaal mee eens	Ik ben het ermee eens	Ik ben het ermee oneens	Ik ben het er helemaal mee oneens
Bent u het eens met de beschreven uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Biedt het beginsel de juiste aanpak van deze uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?	☐	☐	☐	☐

Heeft u andere opmerkingen of aanvullende suggesties? Bijvoorbeeld: hoe kunnen deze uitdagingen het best worden aangepakt? Op welke manier moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?

maximaal 2000 teken(s)

Laaggeschoolden worden vaker geconfronteerd met ongunstige arbeidsvoorwaarden (bedrag van het salaris, werkuren, type contract, zwaar werk, onvrijwillig deeltijds werk). De meest kwetsbare werknemers krijgen gewoonlijk af te rekenen met meerdere van deze arbeidsvoorwaarden en zitten vaak gevangen in dergelijke jobs, die worden afgewisseld met perioden van werkloosheid. Volgens een synthetische indicator voor precaire tewerkstelling (EWCS) bedraagt de gemiddelde score van de precariseringsgraad van de Belgische werknemers 26,4%. Dit percentage stijgt naarmate het opleidingsniveau daalt. Het Steunpunt beveelt aan om een globaal en coherent beleid te voeren ter bestrijding van armoede van werknemers, die moeten kunnen genieten van een voldoende hoog inkomen in combinatie met goede arbeidsvoorwaarden en toegang tot publieke diensten. Verder beveelt het Steunpunt aan om meer kwaliteitsvolle banen te creëren, in het bijzonder voor de meest kwetsbare werknemers, en om werknemers alle kansen te bieden om hun werk met hun privé-/gezinsleven te combineren.

Verder is het zo dat sommige groepen werklozen (ouderen, jongeren, vrouwen, migranten, ...) minder kans hebben om een baan te vinden. Vaak gelden er voor de banen die ze wel kunnen vinden slechte arbeidsvoorwaarden. Oudere mensen aan het werk houden vereist bijvoorbeeld dat de arbeidsomstandigheden worden aangepast. Gebeurt dit niet, dan bestaat het risico dat in de toekomst nog meer oudere werknemers afhankelijk zullen worden van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen. Bij mensen die in armoede leven moet bovendien rekening worden gehouden met het fenomeen van vroegtijdige veroudering waardoor ze vaak minder lang kunnen werken.

8. Lonen

	Ik ben het er helemaal mee eens	Ik ben het ermee eens	Ik ben het ermee oneens	Ik ben het er helemaal mee oneens
Bent u het eens met de beschreven uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Biedt het beginsel de juiste aanpak van deze uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?	☐	☐	☐	☐

Heeft u andere opmerkingen of aanvullende suggesties? Bijvoorbeeld: hoe kunnen deze uitdagingen het best worden aangepakt? Op welke manier moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?

maximaal 2000 teken(s)

Een salaris moet mensen in staat stellen om een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid, wat onder andere impliceert dat men naar de toekomst moet kunnen kijken, plannen moet kunnen maken, moet kunnen openbloeien en niet gedwongen is om van dag tot dag te overleven. We stellen echter vast dat meerdere factoren het risico op een leven in armoede verhogen bij degenen die een baan hebben: het soort contract (tijdelijk, deeltijds), de arbeidsvoorwaarden ...

In 2015 bedroeg het percentage arme werknemers in België 4,5%, wat overeenkomt met ongeveer 200.000 personen, meer dan het aantal mensen dat een leefloon ontvangt. België ligt daarentegen wel onder het Europese gemiddelde, dat 9,6% bedraagt (2014). Maar het percentage arme werknemers in andere Lidstaten van de Europese Unie roept op tot waakzaamheid.

Het Steunpunt vraagt om zich te beroepen op de nota van de Internationale Arbeidsorganisatie met als titel 'Building a social pillar for European Convergence'. Daarin wordt gepleit voor een evenwichtige aanpak van een beleid inzake minimumloon dat armoede bij werknemers in de EU zou kunnen beperken. Een dergelijk beleid zou bovendien de concurrentie door lage lonen kunnen inperken en zou duurzaam ondernemen en economische ontwikkeling kunnen stimuleren.

11. Geïntegreerde sociale uitkeringen en diensten

	Ik ben het er helemaal mee eens	Ik ben het ermee eens	Ik ben het ermee oneens	Ik ben het er helemaal mee oneens
Bent u het eens met de beschreven uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Biedt het beginsel de juiste aanpak van deze uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?	☐	☐	☐	☐

Heeft u andere opmerkingen of aanvullende suggesties? Bijvoorbeeld: hoe kunnen deze uitdagingen het best worden aangepakt? Op welke manier moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?

maximaal 2000 teken(s)

Het is belangrijk om verschillende diensten complementair en in samenhang aan te bieden en te organiseren. In de praktijk zien we echter perverse effecten van de koppeling van diensten, de één als voorwaarde voor de andere. In het overleg van het Steunpunt hebben mensen in armoede reeds verschillende situaties aangehaald waarbij de koppeling van een recht aan andere diensten de mensen in armoede verzwakt en ongelijkheden versterkt. Zo zijn er signalen dat de middelen cultuurparticipatie door de publieke sociale diensten worden voorbehouden aan personen in een sociaal activeringstraject. Of dat omgekeerd deelname aan een culturele activiteit gezien wordt als een 'beloning' wanneer men aan zijn activeringsverplichtingen heeft voldaan. Een ander voorbeeld betreft kinderopvang: gezinnen in armoede hebben de ervaring dat een recht zich tegen hen kan keren en een verplichting wordt. Zo zijn ze soms genoodzaakt hun kind naar de kinderopvang te brengen als stap in de hulpverlening op vraag van de bijzondere jeugdzorg. Daarnaast kan kinderopvang ook een verplicht karakter krijgen in het kader van een inburgeringstraject, of om een opleiding te volgen als onderdeel van een contract met de begeleidingsdienst. In sommige gevallen is het hebben van kinderopvang een voorwaarde om een traject te kunnen starten, vaak zonder exacte informatie over wanneer het traject juist start. Een dergelijke koppeling verhoogt het risico op non take-up van rechten.

Meer en meer worden tussen diensten ook gegevens uitgewisseld, wat een meerwaarde kan betekenen in de effectieve toekenning van bepaalde rechten en een efficiënte begeleiding van de betrokkenen, maar wat ook vaak gebeurt in functie van meer controle. In deze gegevensuitwisseling moet de (rechts) positie van de betrokken persoon meer aandacht krijgen.

12. Gezondheidszorg en ziekte-uitkeringen

	Ik ben het er helemaal mee eens	Ik ben het ermee eens	Ik ben het ermee oneens	Ik ben het er helemaal mee oneens
Bent u het eens met de beschreven uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Biedt het beginsel de juiste aanpak van deze uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?	☐	☐	☐	☐

Heeft u andere opmerkingen of aanvullende suggesties? Bijvoorbeeld: hoe kunnen deze uitdagingen het best worden aangepakt? Op welke manier moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?

maximaal 2000 teken(s)

Dankzij de voortdurende inspanningen om de toegang tot de gezondheidszorg uit te breiden (vereenvoudiging van de verhoogde tegemoetkoming, maximumfactuur, uitgebreide derdebetaler,...) geniet het grootste deel van de bevolking in België van een hoog beschermingsniveau. Toch stellen we vast dat dit recht in de realiteit steeds problematischer wordt voor mensen die in armoede leven. Uit statistieken blijkt dat een groot aantal personen gezondheidszorg uitstelt of er zelfs van afziet om financiële redenen: 6,5% volgens de EU-SILC 2015-enquête; het hoogste cijfer in de laatste 10 jaar. Voor de groep met een inkomen onder de AROP-drempel loopt dit cijfer op tot 19,6%. Het Steunpunt beveelt aan om de dekking van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen en de toepassing van het systeem van de derdebetaler uit te breiden.

De bedragen die worden uitgekeerd in het geval van arbeidsongeschiktheid volstaan niet om menswaardig te leven en de structurele gezondheidskosten te dekken. De evolutie van deze uitkeringen heeft die van de lonen niet gevolgd. Het Steunpunt beveelt aan om het bedrag van de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen op te trekken. Bovendien is het belangrijk om de professionele herinschakeling van personen in invaliditeit te stimuleren, voor zover dat op een geleidelijke en vrijwillige basis gebeurt. De bedoeling is om de betrokkenen de kans te bieden om opnieuw een plaats te vinden op de arbeidsmarkt door hen toe te laten om een uitkering en een loon te combineren.

De gezondheidstoestand van een persoon wordt niet uitsluitend bepaald door diens toegang tot de gezondheidszorg of diens individuele kenmerken, maar ook door verschillende sociale en omgevingsfactoren, waarbij sociaaleconomische ongelijkheden een belangrijke rol spelen. Het Steunpunt beveelt aan om deze factoren aan te pakken via een transversaal beleid.

13. Pensioenen

	Ik ben het er helemaal mee eens	Ik ben het ermee eens	Ik ben het ermee oneens	Ik ben het er helemaal mee oneens
Bent u het eens met de beschreven uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Biedt het beginsel de juiste aanpak van deze uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?	☐	☐	☐	☐

Heeft u andere opmerkingen of aanvullende suggesties? Bijvoorbeeld: hoe kunnen deze uitdagingen het best worden aangepakt? Op welke manier moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?

maximaal 2000 teken(s)

Het pensioensysteem heeft een tweeledig doel: preventie van armoede, en sociale verzekering (tot op een zekere hoogte vervangen van het weggefallen loon). Dat wordt ook zo formeel bevestigd in de gemeenschappelijke doelstellingen van de Sociale Open Methode van Coördinatie. Beide doelstellingen moeten dan ook in de Pijler meegenomen worden.

De wettelijke pensioenleeftijd wordt in verschillende teksten gekoppeld aan de levensverwachting. Vaak wordt hierbij ook gewezen op de stijgende levensverwachting. In dit debat moeten echter de socio-economische ongelijkheden in rekening gebracht worden. Bevolkingsgroepen die in slechtere socio-economische omstandigheden leven, hebben immers merkkelijk een lagere levensverwachting. Als we kijken naar de indicator van levensverwachting in goede gezondheid zijn deze socio-economische ongelijkheden nog meer uitgesproken: het verschil in levensverwachting op 50 jaar - volgens opleidingsniveau - kan bij mannen oplopen tot 10 jaar en bij vrouwen tot 4 jaar, het verschil in uitzicht op een leven in goede gezondheid bedraagt bij mannen 8 jaar en bij vrouwen 7 jaar. Dit element moet dan ook meegenomen worden in het debat.

Het Steunpunt heeft het belang van de pijler van het wettelijk pensioen meermaals en met nadruk onderstreept. Het dringt dan ook sterk aan op de verhoging van de pensioenbedragen van de eerste pensioenpijler en het optimaliseren van het systeem van gelijkstellingen. Het bestrijden van ongelijkheden tussen mannen en vrouwen is daarbij een belangrijk aandachtspunt.

In het algemeen is het belangrijk - en ook in functie van de financiering van de pensioenen - om voldoende en kwalitatieve arbeidsplaatsen te creëren voor de huidige werklozenpopulatie, de aangroeiende actieve bevolking en de langerwerkende ouderen. De focus dient hier te liggen op meer duurzame jobcreatie in de plaats van een eenzijdige focus op langer werken.

14. Werkloosheidsuitkeringen

	Ik ben het er helemaal mee eens	Ik ben het ermee eens	Ik ben het ermee oneens	Ik ben het er helemaal mee oneens
Bent u het eens met de beschreven uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Biedt het beginsel de juiste aanpak van deze uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?	☐	☐	☐	☐

Heeft u andere opmerkingen of aanvullende suggesties? Bijvoorbeeld: hoe kunnen deze uitdagingen het best worden aangepakt? Op welke manier moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?

maximaal 2000 teken(s)

Zoals andere lidstaten kent België een negatieve evolutie wat de werkloosheidsuitkeringen betreft: versterkte degressiviteit en beperking tot 3 jaar van de inschakelingsuitkering (werkloosheidsuitkering gebaseerd op de studies). Deze maatregelen hebben een impact op de meest kwetsbare personen voor wie de armoede waarin ze leven net een van de obstakels is om snel een baan te vinden. Door de versterkte degressiviteit dreigen werklozen nog minder kans te maken op een duurzame baan. Hierdoor wordt de toegang tot huisvesting en tot gezondheidszorg moeilijker, verhoogt het risico op schuldoverlast doordat men minder middelen ter beschikking heeft om de kosten te dekken die gepaard gaan met het zoeken naar werk, en worden werklozen nog meer in de richting van een job van mindere kwaliteit geduwd. Door de inschakelingsuitkeringen in de tijd te beperken, bestaat het risico dat de levensomstandigheden van de begunstigden nog verslechteren, vooral wanneer ze geen job vinden wanneer dit beschermingssysteem voor hen afloopt. Deze maatregelen berusten op een model van individuele schuld en verbergen de verantwoordelijkheid van de samenleving om kwalitatieve jobs te creëren.

Het is jammer dat er geen ex ante-evaluatie van de impact van deze twee maatregelen op armoede is uitgevoerd. Dat is de reden waarom het Steunpunt aanbeveelt om deze maatregelen en de gevolgen ervan ex post en op een participatieve manier te evalueren.

Het bedrag van de werkloosheidsuitkeringen, met name van de laagste uitkeringen, volstaat niet om uit de armoede te raken wanneer ze de enige bron van inkomsten van het gezin zijn. In 2015 liep 14,9% van de Belgische bevolking het risico om in de armoede te belanden. Voor werklozen ligt die armoederisico veel hoger, met name 40,5% (EU-SILC 2015).

15. Minimuminkomen

	Ik ben het er helemaal mee eens	Ik ben het ermee eens	Ik ben het ermee oneens	Ik ben het er helemaal mee oneens
Bent u het eens met de beschreven uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Biedt het beginsel de juiste aanpak van deze uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?	☐	☐	☐	☐

Heeft u andere opmerkingen of aanvullende suggesties? Bijvoorbeeld: hoe kunnen deze uitdagingen het best worden aangepakt? Op welke manier moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?

maximaal 2000 teken(s)

In België kan aan personen die niet beschikken over 'voldoende bestaansmiddelen', een leefloon worden toegekend. De uitkering stelt hen echter niet in staat om een menswaardig leven te leiden. Het bedrag van het leefloon ligt namelijk ver onder de armoederisicodrempel. Doordat dit bedrag te laag is, zijn de begunstigden genoodzaakt bijkomende steun te vragen, maar omwille van de autonomie van de gemeenten variëren de toekenningsvoorwaarden sterk van het ene OCMW tot het andere. Wat het leefloon betreft, bestaan er bovendien verschillende bedragen naargelang gezinstype: alleenstaand, samenwonend en gezin ten laste. Om de lagere bedragen voor samenwonenden te rechtvaardigen, wordt vaak het argument van de schaalvoordelen aangehaald, maar de besparingen door de kosten te delen, worden overgewaardeerd. Sommige personen oefenen het recht op het leefloon waarop ze aanspraak zouden kunnen maken, niet uit. Er zijn verschillende factoren die deze non take-up kunnen verklaren, zoals elementen eigen aan de wetgeving, de diverse stappen die moeten worden genomen, de angst voor stigmatisering en voor de perverse effecten die verbonden zijn aan het indienen van een aanvraag, het onthaal, ... Evaluaties van non take-up van het leefloon (tussen 57 en 76%) maken de omvang van het probleem duidelijk. Het Steunpunt beveelt aan om het leefloonbedrag op te trekken, in lijn met dat van het minimumloon en andere uitkeringen, om de verschillen in het bedrag naargelang het gezinstype opnieuw te bekijken en om de strijd aan te gaan met de non take-up door wetgeving en administratieve formaliteiten zoveel mogelijk te vereenvoudigen en meer aan actieve informatieverstrekking te doen. Het BAPN en het Europ. Minimum Income Network (EMIN) pleiten voor een adequaat en toegankelijk minimuminkomen in alle lidstaten van de EU. Het Steunpunt wil hier ook verwijzen naar een andere interessante bron: de aanbevelingen van de IAO over het minimuminkomen (Building a social pillar for Europ. convergence)

16. Personen met een handicap

	Ik ben het er helemaal mee eens	Ik ben het ermee eens	Ik ben het ermee oneens	Ik ben het er helemaal mee oneens
Bent u het eens met de beschreven uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Biedt het beginsel de juiste aanpak van deze uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?	☐	☐	☐	☐

Heeft u andere opmerkingen of aanvullende suggesties? Bijvoorbeeld: hoe kunnen deze uitdagingen het best worden aangepakt? Op welke manier moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?

maximaal 2000 teken(s)

Personen met een handicap hebben een beduidend hoger armoederisico, enkele jaren geleden bevestigd in een Belgisch onderzoek.

In België bestaat een systeem van tegemoetkomingen voor personen met een handicap. Deze dienen ten eerste te voorkomen dat personen met een handicap in een situatie van armoede en bestaansonzekerheid terecht komen en ten tweede de extra kosten van een handicap te dekken. De bedragen dienen verder verhoogd te worden en de toekenning ervan zou mogelijk moeten zijn vanaf 18 jaar (in plaats van 21 jaar in België) om jongvolwassenen in een overgangssituatie financieel te helpen.

Het Steunpunt beveelt aan om de vereenvoudiging en automatisering van erkenningsprocedures verder te zetten. De samenwerking tussen verschillende diensten en instellingen kan zo georganiseerd worden dat het dossier van de aanvrager terecht komt bij de aangewezen instantie, zonder dat de aanvrager zelf initiatief hiertoe moet ondernemen en zonder dat er onderbreking komt in de uitkering.

Bovendien betalen personen met een tegemoetkoming een hoge prijs wanneer ze hun tegemoetkoming willen combineren met een inkomen uit arbeid. De huidige stelsels werden uitgewerkt vanuit de gedachte dat de combinatie van handicap en een job slechts sporadisch voorkwam. Toch zoeken personen met een handicap naar mogelijkheden om te participeren aan de arbeidsmarkt. Het Steunpunt pleit ervoor om de tewerkstellingsmogelijkheden van personen met een handicap te verhogen en om de combinatie met een erkenning/uitkering te vergemakkelijken. Voldoende flexibiliteit hierbij is essentieel, om ook mogelijk te maken dat personen met een handicap kunnen terugtreden als ze te veel moeilijkheden ondervinden in de job. Dit geldt ook voor personen met een statuut van arbeidsongeschiktheid: ook hun positie ten aanzien van de arbeidsmarkt moet verduidelijkt en verbeterd worden.

18. Kinderopvang

	Ik ben het er helemaal mee eens	Ik ben het ermee eens	Ik ben het ermee oneens	Ik ben het er helemaal mee oneens
Bent u het eens met de beschreven uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Biedt het beginsel de juiste aanpak van deze uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?	☐	☐	☐	☐

Heeft u andere opmerkingen of aanvullende suggesties? Bijvoorbeeld: hoe kunnen deze uitdagingen het best worden aangepakt? Op welke manier moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?

maximaal 2000 teken(s)

In België wordt kinderopvang gezien als een recht van het kind en vervult het een sociale, pedagogische en economische functie. Deze benadering is een belangrijke stap voorwaarts in het streven naar toegankelijke en kwaliteitsvolle kinderopvang voor iedereen. Toch is het recht op kinderopvang niet voor iedereen gerealiseerd, ondanks het feit dat België de Barcelonanorm voor kinderopvang voor kinderen onder de drie jaar haalt. De toegang tot kwaliteitsvolle opvang blijft heel ongelijk, onder andere voor gezinnen in armoede, alleenstaande ouders en allochtone gezinnen. Bovendien blijft kinderopvang vooral een dienst voor werkende ouders.

In België probeert men voldoende kinderopvangaanbod te creëren zonder de sector volledig te vermarkten. Toch heeft Vlaanderen, in het kader van de Europese dienstenrichtlijn en de Europese regels inzake staatssteun, kinderopvang in het decreet ingeschreven als een dienst van algemeen economisch belang. De overheid biedt onvoldoende garanties voor de realisatie van de drie functies van kinderopvang. De verantwoordelijkheid en het risico voor het voeren van een sociaal beleid worden te zeer naar de organisator doorgeschoven. Het risico bestaat dat het economisch belang het belang van jonge kinderen verdrukt.

Daarnaast pleit het Steunpunt ervoor te spreken van een recht op toegang tot kinderopvang om te vermijden dat het recht op kinderopvang op gespannen voet komt te staan met het recht op bescherming van het gezinsleven. Kinderopvang moet een vrije keuze zijn van ouders, mag geen verplichting worden, en moet steeds gezinsondersteunend zijn in plaats van gezinsvervangend. Deze keuzevrijheid kan maar gegarandeerd worden wanneer er effectief voldoende, kwaliteitsvolle kinderopvang voorhanden is die ouders als eerste opvoedingsverantwoordelijken beschouwt. Het kwaliteitskader voor kinderopvang van de Europese Commissie, biedt daartoe constructieve richtlijnen aan.

19. Huisvesting

	Ik ben het er helemaal mee eens	Ik ben het ermee eens	Ik ben het ermee oneens	Ik ben het er helemaal mee oneens
Bent u het eens met de beschreven uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Biedt het beginsel de juiste aanpak van deze uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?	☐	☐	☐	☐

Heeft u andere opmerkingen of aanvullende suggesties? Bijvoorbeeld: hoe kunnen deze uitdagingen het best worden aangepakt? Op welke manier moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?

maximaal 2000 teken(s)

- België kent - en dit voor de drie Gewesten - een heel laag percentage aan sociale woningen. De wachtlijsten met kandidaat-huurders zijn ook bijzonder lang. De verhoging van het aantal sociale woningen is bijzonder aandachtspunt in het kader van recht op wonen. Daarnaast moet ook bekeken worden hoe alternatieve woonvormen mee de uitbreiding van het woonaanbod kunnen ondersteunen.

- Heel wat mensen met een laag inkomen zijn aangewezen op de private huurmarkt waar het bijzonder moeilijk is om een degelijke en betaalbare woning te bekomen. Verschillende maatregelen dringen zich op in het kader van de omkadering van de huurprijzen, een niet-stigmatiserend systeem inzake huurwaarborgen, bemiddeling in huurconflicten, verdere uitbreiding van sociale verhuurkantoren, ondersteuning van energie- en waterbesparende maatregelen, ... Een uitwisseling rond dergelijke maatregelen en initiatieven op Europees niveau en een financiële ondersteuning kan een impuls zijn inzake de realisatie van het recht op wonen.

- We hebben nood aan een globale aanpak van dak- en thuisloosheid, waarbij zowel aan de structurele oorzaken van de problematiek wordt gewerkt als aan de opvangmogelijkheden voor daklozen. Het Steunpunt heeft reeds elementen aangereikt voor een dergelijke aanpak. Intussen hebben de federale Staat en de gefedereerde entiteiten een samenwerkingsakkoord afgesloten, waarvan de uitvoering nog in een beginfase zit. Het is belangrijk dat daklozen, naast onderdak, ook kunnen rekenen op diensten betreffende andere domeinen (gezondheid, werk, ...). Deze diensten dienen echter onvoorwaardelijk aangeboden te worden. Een voorwaardelijk aanbod van opvang verzwakt de positie van de betrokken en leidt in vele gevallen ook tot een grotere non take-up.

20. Toegang tot essentiële diensten

	Ik ben het er helemaal mee eens	Ik ben het ermee eens	Ik ben het ermee oneens	Ik ben het er helemaal mee oneens
Bent u het eens met de beschreven uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Biedt het beginsel de juiste aanpak van deze uitdagingen?	☐	☐	☐	☐
Moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?	☐	☐	☐	☐

Heeft u andere opmerkingen of aanvullende suggesties? Bijvoorbeeld: hoe kunnen deze uitdagingen het best worden aangepakt? Op welke manier moet de EU optreden om dit beginsel in de praktijk om te zetten?

maximaal 2000 teken(s)

- De liberalisering van de energiemarkt heeft zeker de sector complexer gemaakt. Een geïnformeerde consument kan de vergelijking maken tussen de verschillende aanbiedingen. Maar voor mensen in armoede is dit niet het geval: het ontbreekt hen vaak aan de nodige informatie, zijn minder vertrouwd met digitale toepassingen, worden ook meer geconfronteerd met bepaalde verkooppraktijken zoals deur-aan-deur-verkoop. In situaties van achterstal en bij geschillen is het voor mensen in armoede vaak moeilijk hun rechten (als consument) te realiseren. Europese initiatieven betreffende consumentenbescherming moeten dan ook extra aandacht hebben voor de 'zwakkere' consumenten.

- Ook toegang hebben tot water is primordiaal om een leven te kunnen leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid. De levering van drinkwater behoort in België tot de publieke dienstverlening. Dit publiek karakter van de dienst is essentieel. Het blijft wel een bekommernis dat een aantal mensen worden afgesloten van water. Afsluiting omwille van betalingsmoeilijkheden moet absoluut vermeden worden. Het Steunpunt pleit voor sociale statistieken inzake water, een statuut van beschermde klant in combinatie met een sociaal tarief, voorzien van toegankelijke waterpunten en sanitair in elke gemeente...

- De mogelijkheden inzake mobiliteit zijn essentieel om rechten te kunnen realiseren. Mensen moeten zich kunnen verplaatsen in functie van werk, gezondheidszorgen, onderwijs, cultureel aanbod, ... Voor mensen zonder vervoermiddel of op het platteland, is dit niet evident. Zij zijn afhankelijk van het aanbod en kwaliteit van de publieke dienstverlening.

- Meer en meer wordt informatie digitaal ter beschikking gesteld en de toegang tot rechten in een digitale vorm gegoten. Gezien de digitale kloof blijft het belangrijk te voorzien in een complementair aanbod rond informatie en begeleiding (met behoud van de loketfunctie).

Contact

EMPL-EUROPEAN-PILLAR-OF-SOCIAL-RIGHTS@ec.europa.eu
